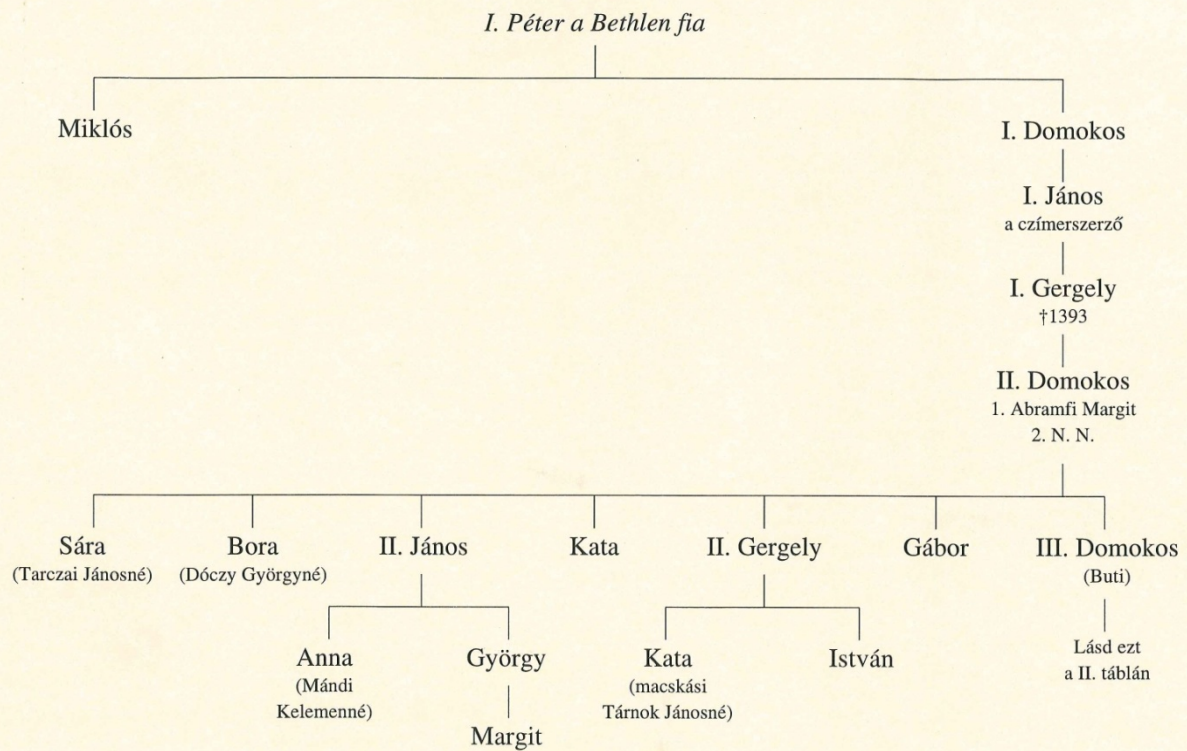
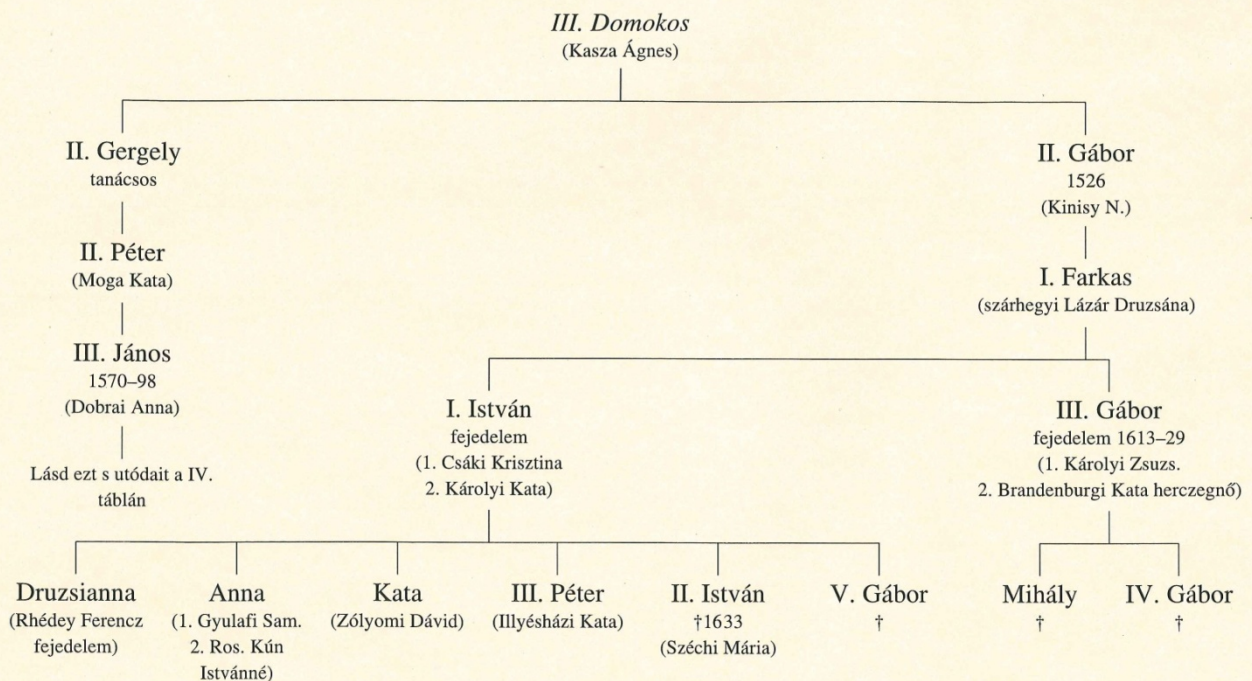

Bethlen de Iktár gróf

AZ IKTÁRI BETHLEN CSALÁD I. TÁBLA

AZ IKTÁRI BETHLEN CSALÁD II. TÁBLA

Birtoklástörténet

Gyomárról az első írásos emlék 1332-ből való. 1338-ban a gyomai Bethlen fiai (az iktári Bethlenek ősei) birtokolták. Ők a Necpáli családdal egy őstől származtak.

E két család között 1347-ben per indult, többek között Gyoma birtoklásáért is.

1412-ben kiegyeztek, megosztották a javakon. Később a Necpáli család nehéz anyagi helyzetbe került, így részét elzálogosította Justh Andrásnak.

A Bethlenek ennek ellentmondtak. Lemondtak a Necpáliak felvidéki birtokaihoz fűződő jogaikról, Justh pedig lemondott a Békés és Zaránd megyei birtokokra vonatkozó követeléseiről. A XV. század végén Gyomát a Bethlenek eladták Szegi Dóczi Gergelynek.

Az iktári Bethlen ágazat

Előnevét a családnak ez az ága a temesi bánságban fekvő iktári uradalomról kapta, amelyet több helységgel együtt birtokoltak, amíg a bánságot a török el nem foglalta.

Így elvesztették ősi birtokukat.

Az iktári Bethlenek más címert használtak, mint a bethleni Bethlenek.

Ezt a címert Bethlen János kapta 1350-ben Zsigmond királytól. Rajta két, szemközt álló hattyú látható, nyakuk egyetlen nyíllal átlöve; annak emlékére, hogy valóban sikerült egy ilyen vadásztettet véghezvinnie.

Az iktári Bethlen ág folyamatosan ezt a címert használta. Gábor fejedelem országos pecsétjein is ezt láthatjuk, körülvéve egy – a farkát szájában tartó – kígyóval vagy sárkánnyal.

Birtoklástörténet

A XVI. században a török hódítás miatt eléggé zűrzavaros idők köszöntöttek erre a területre. Gyoma birtokosai gyakran változtak. három évig Gál István gyulai várnagyé volt a falu, majd Brandenburgi György kapta meg Gyomát Ferdinánd királytól.

A következő évben fordult a kocka: Békés megye Szapolyai János kezére került, így a Dócziak visszakapták elvesztett birtokaikat.

A török előrenyomulása miatt Gyoma birtoklása a XVI. század második felében bizonytalanná vált.

1686-ban, a megye elnéptelenedésével egy időben Gyoma is lakatlanná vált.

A Dóczy család

I. Gergely először Csongrád megyében igyekezett megvetni a lábát, és Szeg községet szerezte meg.

1493-ban Gyoma, majd Tölgy is az ő tulajdona.

1514-ben megölték Dózsa parasztjai.

Fia, János Szapolyai János kincstartója volt, ezért a Ferdinánd-pártiak elkobozták a birtokait. Amikor Békés megye Szapolyai kezére került, a Dócziak visszakapták javaikat.

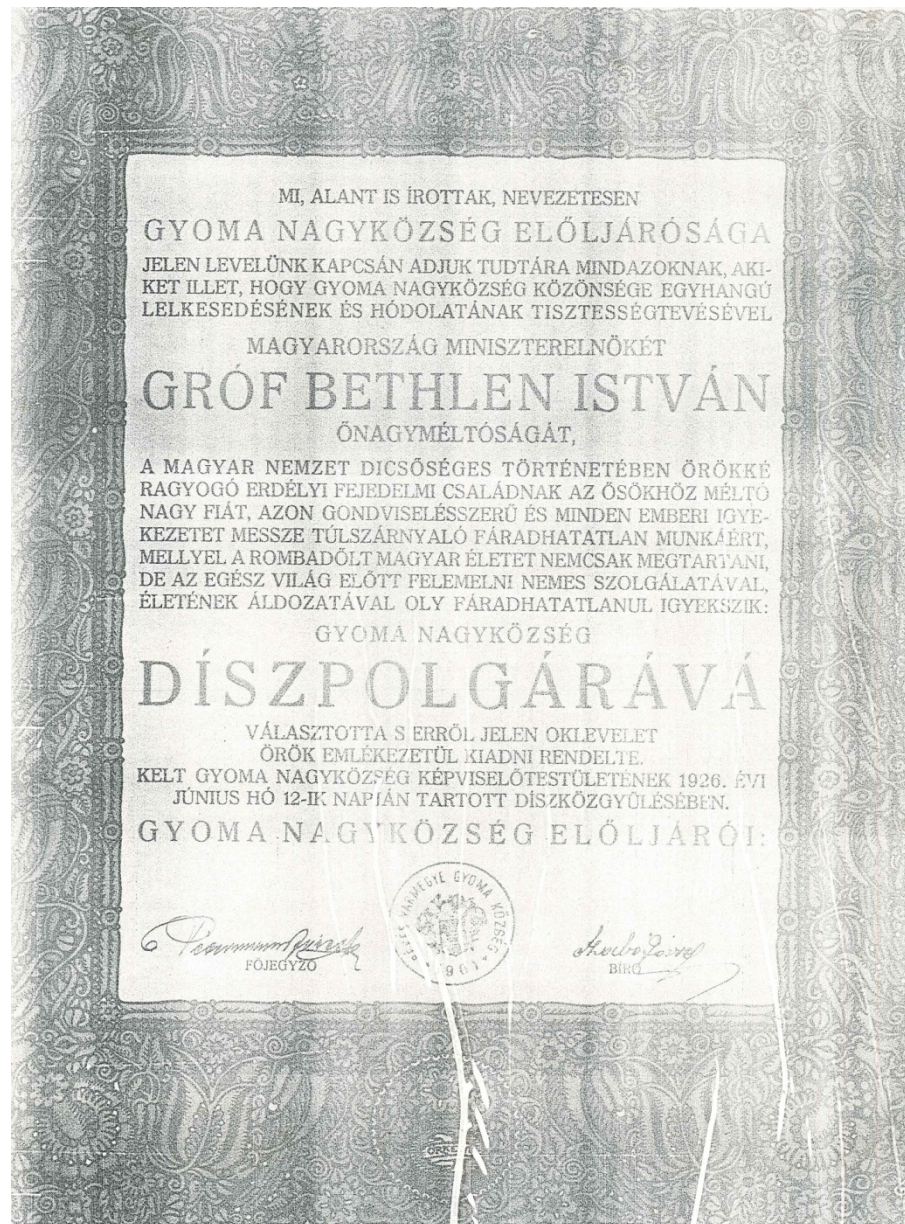
1552-ben az a Dóczi Miklós volt Gyoma ura, aki a körülzárt Temesvárból Losonczy István várkapitány utolsó segélykérő levelét kihozta.

Halála után özvegye birtokolta a falut. Fiuk, II. Gergely volt az, akit 1572-ben a simándi vásár fölverése miatt a törökök elfogtak, Konstantinápolyba vittek és a tengerbe dobtak.

Testvére, Kelemen Egerben, vagy annak környékén lakott, és többször kirendelték királyi embernek Békés megyébe.

Bethlen Gábor királyi pecsétje

MI, ALANT IS ÍROTTAK, NEVEZETESEN
GYOMA NAGYKÖZSÉG ELŐLJÁRÓSÁGA

JELEN LEVELÜNK KAPCSÁN ADJUK TUDTÁRA MINDAZOKNAK, AKIKET ILLET, HOGY GYOMA NAGYKÖZSÉG KÖZÖNSÉGE EGYHANGÚ LELKESEDÉSÉNEK ÉS HÓDOLATÁNAK TISZTESSÉGTEVÉSÉVEL

MAGYARORSZÁG MINISZTERELNÖKÉT

GRÓF BETHLEN ISTVÁN

ÖNAGYMÉLTÓSÁGÁT,

A MAGYAR NEMZET DICSŐSÉGES TÖRTÉNETÉBEN ÖRÖKKÉ RAGYOGÓ ERDÉLYI FEJEDELMI CSALÁDNAK AZ ŐSÖKHÖZ MÉLTÓ NAGY FIÁT, AZON GONDVISELÉSSZERŰ ÉS MINDEN EMBERI IGYEKEZETET MESSZE TŰLSZÁRNYALÓ FÁRADHATATLAN MUNKÁÉRT, MELLYEL A ROMBADÓLT MAGYAR ÉLETET NEMCSAK MEGTARTANI, DE AZ EGÉSZ VILÁG ELŐTT FELEMELNI NEMES SZOLGÁLATÁVAL, ÉLETÉNEK ÁLDOZATÁVAL OLY FÁRADHATATLANUL IGYEKSZIK:

GYOMA NAGYKÖZSÉG

DÍSZPOLGÁRÁVÁ

VÁLASZTOTTA S ERRŐL JELEN OKLEVELET

ÖRÖK EMLÉKEZETŰL KIADNI RENDELTE.

KELT GYOMA NAGYKÖZSÉG KÉPVISELŐTESTÜLETÉNEK 1926. ÉVI JÚNIUS HÓ 12-IK NAPJÁN TARTOTT DÍSZKÖZGYŰLÉSÉBEN.

GYOMA NAGYKÖZSÉG ELŐLJÁRÓI:

Pannónia
FŐJEGYZŐ

St. István
BIRÓ

Gyoma 1926-ban díszpolgárává választotta
Bethlen Istvánt 1874-1946.

1921-1931 között
miniszterelnök

Sacra Regia Majestas
Domina Domina Clementissima.

Exhibuit Sacrae Majestati Vestrae Regia Fide,
lis. Eiusdem Samuel Bethlen de Itzar,
Reformatae Religionis in Principatu Tran-
sylvania adductus, supplicem Libellum,
cujus tenore humillimè repraesentat: Fam-
liam suam jam circa Annum 1580 in Itar-
ne Bethlen Nobili, et forti viro, ab Impera-
tore, et Rege Sigismundo Insignibus geni-
litiis auroreum collorenis saginà trajecto,
rum ornato, originem suam sumpsisse, atq̃
haud interruptà seriè descendentiã hacten-
nùs prestitisse, idq̃ authenticè doceri posse,
semet dein ex eadem Itariviana-Bethlenia
na Familia, ex qua nimirum Fabrich, et
Stephanus Bethlen ambo Transylvania Prin-
cipes, ille verò simul etiam S. R. I. Princeps,
et in Aetia opulens, Raiboriaq̃ Dux, ex
Aitexant, oriundum, atq̃ unicum ex Petro
Bethlen germano eorundem Principum
Fratre descendente esse, nec alium præter
ipsum in Transylvania ex illa Principum
Familia in Linea masculina reperiri, Plu-
res præterea ex eadem Familia sua progna-
tos Bethlenios tam Sagò, quàm et Fogã clã-
ros dari, aliis dignitatibus obfortiter, et
praclarè gesta olim decoratos, è quibus

Transylvania Vajvoda: Stepha-
seu tunc sic dictus Castellanus
Gregorius, Wolfgangus,
nes Dani Töringenses, et ex
bannes etiam Inimici Consilia
Comites creati meruerunt.
m Antenatorum suorum vir-
us, vestigiis eorum supplicanti-
cupias, seq̃ eorum Altiissi-
uria servitio addixerit, idcirco
nisi Vestra Regia supplicat-
ion tam praelaudatorum intui-
rvitiorum gloriosi Hungaria
ajores suos praestitorum, quom-
Clementia Sacrae Majestatis
eundem, Filiosq̃ suos Domi-
uellem, nec non Piliam Catha-
co S. R. I. Comiti Teleki de
aliosq̃ nascituros Liberos,
caum et numerum Comitum
issimè dignaretur.

ruem hunc ejusq̃ preces Con-
ulica Transylvanica, pro sua,
clis Transylvanicis habet, no-
ire nequit, eundem unicum
us Descendentem Familia
Itariviano-Bethleninam,
Princeps Fabrich Bethlen

electione Regnicolarum
inciparum, alii verò di-
ares successivè tenuerunt,
im plerisq̃ in illo Principa-
um Familiis aut Cognatia-
natis nexum habet. Quia
Transylvania Bethlenii,
merserunt, omnes Titulo Co-
ti sunt, eò magis hunc eò,
benignitate Sacrae Regia-
vã condecorandum isthac
nissimè opinaretur. Qua
Cancellaria opinio Altiissi-
a Majestatis Vestrae or-
è submittitur.

cente Gregorio Köszma.

Forrás:

Nagy István: Magyarország családi címerekkel
Pest, 1860.

Kempelen: Magyarországi nemesi családok
Budapest, 1914.

Karácsonyi János: Békés vármegye története
Gyula, 1896.

Gyomai tanulmányok
Gyoma, 1977.

A fényképek a gyomaendrődi Bethlen Gábor Szakközépiskola
tulajdonát képezik. Gyűjtötte Kovács Károly tanár.